

COVID-19 Pandemisinin Gölgesinde Mecburi Evden Çalışma Düzeninin Çalışanların İş-Ev Çatışmaları ve Sağlıklarına Etkisi: Boylamsal bir Araştırma

Doç. Dr. Mahmut BAYAZIT
Sabancı Üniversitesi

Bu projenin amacı, COVID-19 pandemisinde evden çalışma sıklığının bireylerin iş ve ev alanları arasındaki geçişkenlikleri nasıl etkilediğini; ayrıca geçişkenliğin rol çatışmasına, memnuniyete (işle, aileyle ve hayatla ilgili) ve psikolojik/ fiziksel stres belirtilerine etkilerini; geçişkenliklerin ve çatışmaların etkilerini biçimlendiren bireysel (taktikler, geçişkenlik tercihleri, kişilik özellikleri, koruyucu davranışlar) ve durumsal (sosyal destek, kurumun pandemi yönetimi algısı, iş/ev yükü, zaman kontrolü, teknostresörler, iş güvencesi) faktörleri ele alarak boylamsal olarak incelemektir. Bu kapsamda sosyal medya aracılığıyla araştırmanın amacı duyurularak tam veya yarı zamanlı şekilde maaşlı/ücretli bir işte çalışan, COVID-19 pandemisi sırasında en az bir aile üyesiyle birlikte yaşayan ve tamamen ya da kısmen evden çalışan 441 gönüllüye ulaşılmış ve çevrimiçi anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Bu grup içinden 271 kişi 8 hafta boyunca kendilerine yollanan anketi doldurmayı gerektiren ikinci aşamaya katılmayı kabul etmiştir. Veri toplama döneminde en az 3 hafta katılım gösteren 161 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma hipotezleri SPSS 21 programında, çok düzeyli doğrusal modeller yöntemiyle test edilmiştir. Sonuçlar, evden çalışma sıklığının işten-eve geçiş sıklığı ve işten-eve geçiş sıklığının da evden-işe çatışma düzeyi üzerinde pozitif yönde anlamlı etkilere sahip olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde evden çalışma sıklığının evden-işe geçiş sıklığı ve evden-işe geçiş sıklığının da işten-eve çatışma seviyesi üzerinde pozitif yönde anlamlı etkilere sahip olduğu gözlenmiştir. Evden çalışma sıklığının işten-eve geçiş sıklığı üzerindeki etkisinin işi evden korumaya yönelik taktik kullananlarda daha düşük ve yüksek düzeyde ev yükü olanlarda ise daha güçlü olduğu bulunmuştur. Ek olarak işten-eve ve evden-işe çatışmanın psikolojik ve fiziksel stres belirtileri üzerinde pozitif, memnuniyet ve performans algısı üzerinde ise negatif yönde anlamlı etkilerinin olduğu görülmüştür. Son olarak işten-eve çatışmanın fiziksel stres belirtileri ile ilişkisinde koruyucu davranışların biçimlendirici rolü olduğu ortaya konmuştur; daha fazla koruyucu davranış sergileme işten-eve çatışmanın fiziksel stres belirtileri üzerindeki etkisini azaltmaktadır. Elde edilen bu sonuçların bireyler, aileler ve kurumlar açısından anlamları tartışılmış, teorik katkıları ve pratiğe yönelik öneriler sunulmuştur.